พุทธศาสนาในโลกโซเชียล : การตีความพุทธพจน์ในยุคดิจิทัล

BUDDHISM IN THE SOCIAL MEDIA WORLD: THE INTERPRETATION OF BUDDHIST SCRIPTURES IN THE DIGITAL AGE

[1]พระมหามีชัย กิจฺจสาโร และ [2]พระมหาวรพันธุ์ วรปญฺโญ (กระจายศรี)

[1]Phramaha Michai Kijjasaro and [2]Phramaha Voraphan Vorapanyo (Krajaisri)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

[1]phraphichsap@gmail.com

Received: October 18, 2024; **Revised**: November 7, 2024; **Accepted**: December 28,2024

บทคัดย่อ

บทความนี้สำรวจการเปลี่ยนแปลงการตีความพุทธพจน์ในยุคดิจิทัล โดยวิเคราะห์ถึงความเสี่ยงและโอกาสที่เกิดจากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, YouTube, และ Instagram การตีความและเผยแผ่พุทธพจน์ในสื่อเหล่านี้มีลักษณะที่กระชับและสั้นเกินไป อาจทำให้เกิดการบิดเบือนหรือสื่อสารผิดพลาดจากหลักธรรมดั้งเดิม การใช้โซเชียลมีเดียทำให้เนื้อหาธรรมะเข้าถึงได้ง่ายขึ้นและกระจายในวงกว้าง แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นความท้าทายที่ต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดการบิดเบือนสาระสำคัญของคำสอนและยังเปรียบเทียบรูปแบบการเผยแผ่พุทธศาสนาในอดีตที่เน้นการถ่ายทอดคำสอนผ่านการบรรยายธรรมะ การท่องจำและการศึกษาผ่านครูบาอาจารย์ กับการเผยแผ่ในยุคดิจิทัลที่มุ่งใช้สื่อออนไลน์เป็นหลัก ซึ่งช่วยให้คำสอนเข้าถึงคนรุ่นใหม่ได้ง่ายขึ้น แต่ก็มาพร้อมความเสี่ยงที่การตีความพุทธพจน์อาจไม่ครบถ้วนหรือสื่อสารผิดพลาด ซึ่งในยุคดิจิทัล การตีความพุทธพจน์จำเป็นต้องอาศัยความรู้และการวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบันและถูกต้องตามหลักธรรมเดิม บทความเน้นถึงความจำเป็นใน

---

[1]อาจารย์ ดร., หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์ขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

[2]อาจารย์ ดร., หน่วยวิทยบริการวิทยาลัยสงฆ์ขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

การปรับตัวของการเผยแผ่คำสอนทางศาสนาให้เหมาะสมกับยุคดิจิทัล แต่ยังคงรักษาความถูกต้องของคำสอนดั้งเดิมไว้

คำสำคัญ : โลกโซเชียล, การตีความพุทธพจน์, ยุคดิจิทัล

Abstract

This article explores the changes in the interpretation of Buddhist teachings in the digital age, analyzing both the risks and opportunities that arise from disseminating Buddhism through social media platforms such as Facebook, YouTube, and Instagram. The interpretation and propagation of Buddhist teachings on these platforms are often brief and condensed, which may lead to distortion or miscommunication of the original doctrines. While social media allows for easier and broader access to Dharma content, it also presents the challenge of ensuring that the core essence of the teachings is not distorted. The article compares the traditional methods of disseminating Buddhism, which emphasized oral transmission, memorization, and learning from teachers, with the modern digital approach that primarily relies on online media. This shift makes it easier for younger generations to access the teachings, but it also poses the risk that interpretations may be incomplete or miscommunicated. In the digital era, interpreting Buddhist teachings requires in-depth knowledge and analysis to align with the current context while preserving the original principles. The article highlights the need to adapt the dissemination of religious teachings to suit the digital age, while still maintaining the accuracy and integrity of the original teachings.

Keywords: Social media, interpretation of Buddhist teachings, digital age

บทนำ

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีสื่อสารและโซเชียลมีเดียเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการเผยแพร่ความรู้และข้อมูลทางศาสนา การตีความและเข้าใจพุทธพจน์ก็ถูกส่งต่อและแปลความในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น ผู้ที่สนใจในหลักธรรมสามารถเข้าถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าได้ผ่านแพลตฟอร์มต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเว็บไซต์ เฟซบุ๊ก หรือยูทูบ อย่างไรก็ตาม การตีความพุทธพจน์ในโลกโซเชียลนี้กลับมีความเสี่ยงที่จะเกิดการบิดเบือนหรือแปลความผิดพลาด เนื่องจากผู้ใช้สื่อเหล่านี้มีพื้นฐานความเข้าใจและเจตนาแตกต่างกันไป การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการกระจายคำสอนของพระพุทธเจ้าให้เข้าถึงกลุ่มคนในวงกว้างอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สังคมปัจจุบันถูกขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อออนไลน์ การใช้โซเชียลมีเดียในการเผยแผ่ธรรมะจึงช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ ทำให้สามารถสื่อสารคำสอนแก่ผู้คนทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ซึ่งกล่าวถึงการกระจายคำสอนให้เหมาะสมกับผู้ฟังในยุคนั้น พระพุทธเจ้ายังทรงย้ำว่า “ธรรมะจะต้องถูกเผยแผ่ตามกาลเวลาและความเหมาะสม” (พระไตรปิฎก 4/23-25/45) การศึกษาพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้งและต่อเนื่อง ไม่เพียงแค่การอ่านหรือฟังผ่านสื่อสังคม แต่ต้องทำความเข้าใจความหมายที่แท้จริงของพุทธพจน์เพื่อหลีกเลี่ยงการตีความที่ผิดพลาด (พระพรหมคุณาภรณ์, 2554: 350) นอกจากนี้ ความเป็นสากลของสื่อดิจิทัลทำให้คำสอนพุทธศาสนาถูกเผยแพร่ไปในวงกว้าง แต่ในขณะเดียวกันก็อาจทำให้ความรู้ลึกซึ้งในพระไตรปิฎกถูกทำให้ตื้นเขิน (สุจินต์ บริหารวนเขตต์, 2560: 120) และความท้าทายของการแปลและตีความพุทธพจน์ในยุคดิจิทัล ว่าเป็นโอกาสในการนำเสนอพุทธศาสนาในรูปแบบใหม่ แต่ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจทางศาสนาที่ถูกต้อง (สุมินทร์ นวพงษ์, 2562: 50) ด้วยเหตุนี้ บทความนี้จึงมุ่งเน้นการสำรวจและวิเคราะห์การตีความพุทธพจน์ในโลกโซเชียล รวมถึงความเสี่ยงและโอกาสที่เกิดขึ้นจากการใช้สื่อดิจิทัลในกระบวนการเผยแพร่พุทธศาสนา

รูปแบบการเปลี่ยนแปลงของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

การเผยแผ่พระพุทธศาสนามีลักษณะสำคัญที่เน้นการสื่อสารผ่านการบรรยายธรรมะการเทศนาสอนในวัด หรือในพื้นที่ที่เหมาะสม การสื่อสารคำสอนนั้นส่วนใหญ่เกิดขึ้นผ่านพระสงฆ์ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดพระธรรมในลักษณะปากต่อปาก ทั้งนี้ยังใช้คัมภีร์ที่บันทึกบนใบลานและศิลาจารึก ซึ่งเน้นการจดจำและการท่องจำที่แม่นยำเพื่อคงความบริสุทธิ์ของคำสอน การเผยแผ่ในยุคโบราณมีรากฐานอยู่บนการสอนธรรมะจากครูบาอาจารย์สู่ศิษย์ โดยเน้นความถูกต้องของคำสอนและความเข้าใจในหลักธรรม (สุชีพ ปุญญานุภาพ, 2521: 122). พระสงฆ์และผู้เผยแผ่ในยุคนั้นทำ

หน้าที่เป็นศูนย์กลางของการศึกษาพระธรรมและถ่ายทอดคำสอนอย่างเคร่งครัดตามหลักธรรมเดิม รูปแบบการเผยแผ่ในยุคอดีตมีความสำคัญในการสร้างความต่อเนื่องของพุทธศาสนา เนื่องจากการศึกษาและการสืบทอดคำสอนนั้นมาจากการจดจำและการปฏิบัติจริง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการรักษาความเป็นเอกภาพของพุทธศาสนาในช่วงเวลาต่างๆ ของประวัติศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงจากยุคสื่อดั้งเดิมสู่สื่อดิจิทัลเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นพร้อมกับการพัฒนาเทคโนโลยีและการเข้าถึงข้อมูลในรูปแบบใหม่ ๆ สื่อดั้งเดิม เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ มีบทบาทในการสื่อสารข่าวสารและคำสอนทางศาสนามาเป็นเวลานาน แต่เมื่อโลกเข้าสู่ยุคดิจิทัล การเผยแผ่คำสอนและข้อมูลทางศาสนาก็เปลี่ยนไปตามเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว การเผยแผ่พุทธศาสนาในยุคดิจิทัลต้องอาศัยการปรับตัวให้เข้ากับสื่อใหม่ โดยเน้นการนำเสนอที่สามารถเข้าถึงผู้คนได้อย่างรวดเร็วและง่ายดายมากขึ้น เช่น การใช้โซเชียลมีเดีย เว็บไซต์ หรือแอปพลิเคชัน เพื่อถ่ายทอดธรรมะ (ป.อ.ประยุตฺโต, 2561: 75) สื่อดิจิทัลช่วยให้คำสอนสามารถเผยแพร่ได้ในวงกว้างมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องระวังการบิดเบือนหรือการสื่อสารที่ไม่ครบถ้วนตามหลักธรรม แม้ว่าสื่อดั้งเดิมจะมีข้อดีในแง่ของความน่าเชื่อถือและการส่งต่อข้อมูลที่ถูกต้องในบริบทที่เป็นทางการ สื่อดิจิทัลกลับเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การเผยแผ่ธรรมะทำได้อย่างทันสมัย ตอบสนองความต้องการของผู้คนในยุคนี้ที่ต้องการการเข้าถึงข้อมูลอย่างรวดเร็วและสะดวกสบาย ในยุคดิจิทัล แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแผ่พุทธศาสนา โดยเฉพาะ Facebook, YouTube, และ Instagram ที่เน้นการเข้าถึงผู้คนในวงกว้างและให้โอกาสในการแบ่งปันธรรมะอย่างรวดเร็วและตรงเป้าหมาย Facebook: ใช้ในการแชร์บทความธรรมะ ข้อคิด และการถ่ายทอดสดกิจกรรมธรรมะ โดยมีการโต้ตอบกับผู้ฟังผ่านคอมเมนต์และการแชร์ข้อมูล YouTube: แพลตฟอร์มที่เน้นวิดีโอ จึงเป็นช่องทางในการบรรยายธรรมะออนไลน์ผ่านคลิปสั้นและยาว รวมถึงการถ่ายทอดสดงานธรรมเทศนา Instagram: เป็นแพลตฟอร์มที่ใช้สำหรับการเผยแผ่ธรรมะในรูปแบบภาพและข้อความที่กระชับ เน้นภาพลักษณ์ที่ดึงดูดและเข้าใจง่าย แพลตฟอร์มเหล่านี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการปรับตัวของการเผยแผ่ธรรมะในยุคสื่อออนไลน์ เพื่อเข้าถึงผู้คนที่หลากหลาย แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงการรักษาความถูกต้องของคำสอน และหลีกเลี่ยงการตีความที่ผิดพลาดเนื่องจากการนำเสนอที่กระชับเกินไปในแพลตฟอร์มเหล่านี้ (ปกรณ์ วิชญาคม, 2563: 89)

ดังนั้น การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอดีตเน้นการสื่อสารผ่านการบรรยายธรรมะ การเทศนาสอนในวัด และการถ่ายทอดคำสอนปากต่อปากผ่านพระสงฆ์ โดยใช้คัมภีร์และการท่องจำเพื่อรักษาความบริสุทธิ์ของคำสอน การเผยแผ่ธรรมะเน้นความถูกต้องและการสืบทอดคำสอนจากครูบาอาจารย์สู่ศิษย์ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของพุทธศาสนาเมื่อเข้าสู่ยุคดิจิทัล การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเปลี่ยนไป โดยใช้สื่อดิจิทัลและแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook,

YouTube, และ Instagram เพื่อเข้าถึงผู้คนได้รวดเร็วขึ้นอย่างไรก็ตาม การตีความพุทธพจน์ในบริบทโซเชียลมีเดียอาจทำให้เกิดการสื่อสารที่สั้นเกินไปหรือผิดพลาดจากเจตนารมณ์ดั้งเดิม จึงจำเป็นต้องระวังการบิดเบือนและการสื่อสารที่ไม่ครบถ้วนการตีความพุทธพจน์ในโลกดิจิทัลเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ต้องคำนึงถึงบริบทที่ถูกต้องและความเข้าใจเชิงลึกของคำสอน เพื่อหลีกเลี่ยงการตีความที่ผิดพลาดจากการนำเสนอเนื้อหาที่กระชับเกินไปในสื่อดิจิทัล

บริบทของโซเชียลมีเดียกับการตีความพุทธพจน์

การตีความพุทธพจน์ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์เผชิญกับความท้าทายหลายประการ หนึ่งในปัญหาหลักคือการตีความที่สั้นเกินไปหรือขาดความเข้าใจในบริบทของคำสอนดั้งเดิม ผู้คนในยุคนี้มักใช้โซ เชียลมีเดียที่ต้องการเนื้อหากระชับและรวดเร็ว ซึ่งอาจทำให้การสื่อสารคำสอนที่ซับซ้อนถูกลดทอนจนคลาดเคลื่อนจากเจตนารมณ์ของพุทธพจน์ การตีความคำสอนพุทธศาสนาต้องอาศัยความรู้และการวิเคราะห์เชิงลึก เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบันและถูกต้องตามหลักธรรมเดิม การตีความที่ไม่ถูกต้องอาจนำไปสู่การบิดเบือนหลักคำสอน ทำให้ผู้ที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ด้านพุทธศาสนาเข้าใจผิด เช่น การนำเสนอเนื้อหาในลักษณะที่เน้นความบันเทิงหรือเชิงพาณิชย์มากเกินไปโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องของเนื้อหา (พระครูสังฆรักษ์พิทยา, 2561: 100) การตีความพุทธพจน์ในโลกออนไลน์เป็นกระบวนการที่เผชิญความท้าทายอย่างมากในยุคดิจิทัล หนึ่งในประเด็นสำคัญคือการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเนื้อหามักถูกนำเสนอในรูปแบบสั้น กระชับ และรวดเร็ว ทำให้เกิดการตีความผิดพลาดหรือการบิดเบือนหลักธรรมคำสอนได้ง่าย ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเข้าใจบริบทที่ถูกต้องของพุทธพจน์ การตีความไม่ควรยึดถือเพียงเนื้อหาที่ปรากฏ แต่ควรพิจารณาความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างคำสอนกับบริบทสังคม (ป.อ.ปยุตฺโต, 2559: 45) การตีความธรรมะที่ไม่ถูกต้องนั้นอาจเกิดจากความเข้าใจผิด หรือการยึดติดกับการนำเสนอที่เรียบง่ายเกินไปจนอาจละเลยความละเอียดอ่อนของหลักธรรมแท้จริง การเผยแผ่คำสอนพุทธศาสนาจึงต้องมุ่งเน้นการให้ความรู้เชิงลึกแก่ผู้รับสาร เพื่อป้องกันการเบี่ยงเบนหรือการแปลความที่ผิดพลาดในยุคที่ข้อมูลถูกแชร์อย่างรวดเร็ว (ป.อ.ประยุตฺโต, 2559: 48-50) การตีความพุทธพจน์ในบริบทของโซเชียลมีเดียเป็นการปรับเปลี่ยนวิธีการเผยแผ่คำสอนให้เหมาะสมกับผู้คนในยุคดิจิทัล โซเชียลมีเดียช่วยให้เนื้อหาทางศาสนาเข้าถึงได้ง่าย แต่ก็เกิดความท้าทายในการรักษาความถูกต้องของคำสอนที่ซับซ้อนและมีความละเอียดอ่อน เนื่องจากโซเชียลมีเดียมักเน้นการนำเสนอที่กระชับและสั้นเกินไป ทำให้เกิดการตีความที่คลาดเคลื่อนหรือไม่ครบถ้วน จึงมีความจำเป็นจะต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เข้ากับการรับรู้ของผู้คน แต่ยังคงความถูกต้องของคำสอนเดิมไว้ การสื่อสารผ่านโซเชียลควรเน้นความชัดเจนและความเข้าใจง่าย โดยหลีกเลี่ยงการตีความที่ผิวเผินเกินไป (ณัฐวุฒิ อุดมปัญญาวิทย์, 2562, หน้า 112) การใช้โซเชียลมีเดียในการเผยแผ่ธรรมะยังเป็นโอกาสในการ

เชื่อมต่อกับผู้คนในวงกว้าง แต่จำเป็นต้องมีการควบคุมและตรวจสอบเนื้อหา เพื่อป้องกันการบิดเบือนคำสอน

จะเห็นได้ว่า การตีความพุทธพจน์ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ในยุคดิจิทัลเผชิญความท้าทายหลายประการ หนึ่งในปัญหาหลักคือการสื่อสารที่สั้นและกระชับเกินไป ซึ่งอาจทำให้ขาดความเข้าใจในบริบทของคำสอนดั้งเดิม การตีความที่ไม่ถูกต้องหรือเน้นความบันเทิงมากเกินไปอาจบิดเบือนหลักธรรม ทำให้ผู้ที่ขาดความรู้ด้านพุทธศาสนาเข้าใจผิด เพื่อให้การตีความสอดคล้องกับหลักธรรม การสื่อสารควรอาศัยความรู้เชิงลึกและวิเคราะห์บริบทให้ชัดเจน การเผยแผ่ผ่านโซเชียลมีเดียควรเน้นความชัดเจนและรักษาความถูกต้องของคำสอน โดยหลีกเลี่ยงการตีความที่ผิวเผิน แม้โซเชียลมีเดียจะเปิดโอกาสให้เผยแผ่ธรรมะได้ในวงกว้าง แต่ก็ต้องควบคุมเนื้อหาเพื่อป้องกันการบิดเบือน

การเปรียบเทียบการตีความในยุคดิจิทัลกับบริบทดั้งเดิม

ในยุคสมัยใหม่ การตีความหลักคำสอนพุทธศาสนามีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปจากการยึดถือตามแบบดั้งเดิม เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางสังคมและเทคโนโลยีส่งผลต่อการปรับตัวของคำสอนให้เข้ากับความต้องการของผู้คนในยุคปัจจุบัน การตีความที่เปลี่ยนแปลงนี้บางครั้งอาจละเลยบริบทดั้งเดิมหรือความหมายเชิงลึกของพุทธพจน์ เช่น การปรับเปลี่ยนเนื้อหาธรรมะให้เป็นเชิงบวกและง่ายต่อการเข้าใจมากขึ้นผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งการตีความหลักคำสอนในยุคดิจิทัลมีการปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองต่อความทันสมัยและการเข้าถึงของผู้คน แต่ยังคงต้องเน้นการรักษาความสมบูรณ์ของคำสอนเดิม (กมลวรรณ มนัสนันท์, 2563: 145) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสะท้อนถึงการปรับตัวของศาสนาเพื่อให้สามารถเผยแผ่และตอบสนองต่อผู้คนในสังคมยุคใหม่ แต่ก็เสี่ยงต่อการเกิดการตีความที่ไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ซึ่งอาจทำให้หลักธรรมที่ลึกซึ้งถูกลดทอนลงการตีความที่เปลี่ยนแปลงจากหลักคำสอนดั้งเดิม การตีความหลักคำสอนพุทธศาสนาได้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา โดยเฉพาะเมื่อหลักธรรมถูกเผยแผ่ในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่ต่างกัน การตีความพุทธศาสนาในยุคปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะพยายามปรับเนื้อหาหลักคำสอนให้เข้ากับความต้องการของผู้คนในยุคสมัยใหม่ แต่ในขณะเดียวกันอาจทำให้สาระสำคัญดั้งเดิมถูกละเลยหรือบิดเบือนไป (สุชีพ ปุญญานุภาพ, 2521: 67) การเปลี่ยนแปลงในทางปฏิบัติและการตีความควรคำนึงถึงความสมบูรณ์ของพุทธพจน์ที่สะท้อนหลักธรรมแท้จริง มิฉะนั้นอาจทำให้ความเข้าใจในพุทธศาสนาถูกบิดเบือนไปจากเป้าหมายเดิมในการเผยแผ่คำสอนอย่างบริสุทธิ์ ซึ่งในบริบทสมัยใหม่ที่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเผยแผ่ธรรมะ เช่น สื่อดิจิทัลและโซเชียลมีเดีย อาจทำให้การตีความกลายเป็นเพียงการตอบสนองความต้องการของผู้รับสารมากกว่าการคงไว้ซึ่งคำสอนแท้จริง

(สุชีพ ปุญญานุภาพ, 2521: 71) การบิดเบือนคำสอนในพุทธศาสนาเป็นปัญหาที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความเข้าใจในหลักธรรม โดยเฉพาะเมื่อข้อมูลถูกเผยแพร่ผ่านสื่อสมัยใหม่ที่ขาดการตรวจสอบและการตีความที่ถูกต้อง การบิดเบือนนี้มักเกิดขึ้นจากการนำเสนอคำสอนในรูปแบบที่ไม่สอดคล้องกับหลักธรรมดั้งเดิม ทำให้ผู้คนมีความเข้าใจที่ผิดพลาดเกี่ยวกับพุทธศาสนา (สุชีพ ปุญญานุภาพ, 2521: 89) ปัญหานี้มีความเสี่ยงที่จะทำให้ผู้คนห่างไกลจากความจริงในหลักธรรม และอาจทำให้เกิดความสับสนในเรื่องของการปฏิบัติและการเชื่อถือในศาสนา เมื่อการตีความถูกลดทอนลงและไม่มีความเข้าใจที่ลึกซึ้ง ยิ่งไปกว่านั้น การบิดเบือนคำสอนยังสามารถสร้างความแตกแยกในสังคมพุทธศาสนาและส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชน (สุชีพ ปุญญานุภาพ, 2521: 91) การบิดเบือนคำสอนในพุทธศาสนาเป็นปัญหาที่สำคัญที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะในยุคที่ข้อมูลสามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็วผ่านโซเชียลมีเดีย ซึ่งการนำเสนอคำสอนในบริบทที่ไม่เหมาะสมหรือการขาดความเข้าใจในสาระสำคัญของหลักธรรม ปัญหานี้มีความเสี่ยงที่จะส่งผลต่อความเชื่อมั่นในพุทธศาสนา และอาจนำไปสู่การตีความที่คลาดเคลื่อนหรือไม่ตรงตามหลักธรรมดั้งเดิม การบิดเบือนคำสอนไม่เพียงแต่ทำให้ความเข้าใจผิดเพี้ยน แต่ยังอาจสร้างความแตกแยกในชุมชนพุทธศาสนาได้ (ป.อ. ประยุตฺโต, 2561, หน้า 153-158) การประยุกต์คำสอนในบริบทดั้งเดิมให้เข้ากับสังคมยุคใหม่ การประยุกต์คำสอนของพระพุทธศาสนาในบริบทดั้งเดิมให้เข้ากับสังคมยุคใหม่เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ศาสนายังคงมีความหมายและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้คนในปัจจุบัน การนำหลักธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวันสามารถทำให้ผู้คนเข้าใจและปฏิบัติตามคำสอนได้ง่ายขึ้น โดยไม่ละทิ้งความหมายดั้งเดิม (ป.อ. ประยุตฺโต, 2562, หน้า 77). การประยุกต์คำสอนในบริบทใหม่ยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและการปฏิบัติธรรมในสังคมที่มีความหลากหลาย ความสามารถในการเชื่อมโยงหลักธรรมกับปัญหาสังคมปัจจุบัน เช่น การดูแลสุขภาพจิต การใช้ชีวิตอย่างมีสติ และการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง เป็นกุญแจสำคัญในการรักษาความยั่งยืนของพุทธศาสนาในยุคสมัยใหม่ (ป.อ. ประยุตฺโต, 2562, หน้า 82) การประยุกต์คำสอนพุทธศาสนาในบริบทดั้งเดิมให้เข้ากับสังคมยุคใหม่เป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้หลักธรรมสามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้คนในสังคมปัจจุบัน การประยุกต์คำสอนดังกล่าวไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้คนมีความเข้าใจที่ดีขึ้น แต่ยังช่วยในการสร้างสรรค์วิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทที่แตกต่างกัน การนำคำสอนมาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การส่งเสริมการทำสมาธิ การพัฒนาคุณธรรม และการใช้หลักธรรมในการแก้ไขปัญหาสังคม ช่วยให้ผู้คนสามารถนำพุทธธรรมไปใช้ในการจัดการกับความเครียดและความขัดแย้งในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กมลวรรณ มนัสนันท์, 2564, หน้า 102-107).

จะเห็นได้ว่า การตีความพุทธศาสนาเปลี่ยนแปลงไปจากแบบดั้งเดิมเนื่องจากความก้าวหน้าทางสังคมและเทคโนโลยี หลักธรรมถูกปรับให้เข้ากับความต้องการของคนยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะในสื่อออนไลน์ ซึ่งเน้นความเข้าใจง่ายและรวดเร็ว แต่การตีความที่ไม่ถูกต้องอาจละเลยความหมายดั้งเดิมและบิดเบือนคำสอน การเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้ศาสนาสามารถเผยแผ่ได้กว้างขวางขึ้น แต่ก็เสี่ยงต่อการเข้าใจผิดและการบิดเบือนเนื้อหาการประยุกต์หลักคำสอนให้เข้ากับสังคมปัจจุบันเป็นสิ่งสำคัญในการรักษาความหมายของพุทธศาสนา คำสอนพุทธสามารถตอบโจทย์ปัญหาสังคมสมัยใหม่ เช่น การดูแลสุขภาพจิต การใช้ชีวิตอย่างมีสติ และการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง แต่จำเป็นต้องรักษาความถูกต้องและความสมบูรณ์ของหลักธรรมเดิม เพื่อป้องกันการบิดเบือนและการตีความที่ไม่ครบถ้วน

ผลกระทบของการตีความพุทธพจน์ในโซเชียลมีเดีย

ยุคดิจิทัลที่ข้อมูลเข้าถึงได้ง่าย กลุ่มคนรุ่นใหม่มีโอกาสเข้าถึงธรรมะมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่ผลกระทบเชิงบวกในด้านต่างๆ การใช้สื่อสังคมออนไลน์และแพลตฟอร์มดิจิทัลทำให้คำสอนของพระพุทธศาสนาเข้าถึงกลุ่มคนรุ่นใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้และปฏิบัติธรรมผ่านสื่อออนไลน์ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในหลักธรรม ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวทางการปฏิบัติที่หลากหลาย โดยเฉพาะในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในชีวิตประจำวัน (กมลวรรณ มนัสนันท์, 2565: 45-48) ในยุคดิจิทัลที่ทุกอย่างเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเข้าถึงธรรมะของกลุ่มคนรุ่นใหม่มีผลกระทบเชิงบวกอย่างชัดเจน การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น โซเชียลมีเดียและแพลตฟอร์มออนไลน์ ทำให้กลุ่มคนรุ่นใหม่สามารถเข้าถึงคำสอนและหลักธรรมของพระพุทธศาสนาได้ง่ายและสะดวกมากขึ้น การเข้าถึงนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้คนรุ่นใหม่มีความเข้าใจที่ดีขึ้นเกี่ยวกับหลักธรรม แต่ยังเสริมสร้างความสามารถในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมที่มีความหลากหลาย (ป.อ.ประยุตฺโต, 2563: 125-130).

การเข้าถึงธรรมะของกลุ่มคนรุ่นใหม่ในยุคดิจิทัลอาจนำไปสู่ผลกระทบเชิงลบอย่างที่ไม่ควรมองข้าม การนำเสนอคำสอนในสื่อออนไลน์บางครั้งอาจคลาดเคลื่อนจากหลักธรรมดั้งเดิม ส่งผลให้เกิดความเข้าใจที่ผิดพลาดในเนื้อหาและแนวคิดที่สำคัญ การบิดเบือนหรือการตีความที่ไม่ถูกต้องอาจทำให้กลุ่มคนรุ่นใหม่มีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับพุทธศาสนา ซึ่งอาจนำไปสู่การปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมและไม่เป็นไปตามหลักธรรม (ป.อ. ประยุตฺโต, 2564: 88-92) การเข้าถึงธรรมะของกลุ่มคนรุ่นใหม่ในยุคดิจิทัลมีผลกระทบเชิงลบที่ควรให้ความสำคัญ กมลวรรณ มนัสนันท์ (2566) ระบุว่า การนำเสนอธรรมะผ่านสื่อออนไลน์มักมีการตีความที่แตกต่างจากหลักคำสอนดั้งเดิม ซึ่งอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับคำสอนของพระพุทธศาสนา การเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่

ถูกต้องหรือบิดเบือนในโลกออนไลน์ อาจทำให้เกิดการปฏิบัติธรรมที่ไม่เหมาะสมในกลุ่มคนรุ่นใหม่ ซึ่งอาจนำไปสู่การขาดความเชื่อมั่นในหลักธรรมและผลกระทบต่อจิตใจของพวกเขาในระยะยาว (กมลวรรณ มนัสนันท์, 2566: 90-93) ในยุคดิจิทัลที่การเข้าถึงข้อมูลเป็นไปอย่างรวดเร็ว ผู้เผยแผ่ธรรมะมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาที่เกี่ยวกับธรรมะ ความสำคัญของการมีผู้เผยแผ่ธรรมะที่มีความรู้ความเข้าใจในการสอนพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของข้อมูลที่ผิดพลาด รวมถึงการสร้างความตระหนักรู้ให้กับกลุ่มคนรุ่นใหม่เกี่ยวกับหลักธรรมที่แท้จริง และการให้คำแนะนำในการนำไปปฏิบัติอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจที่ผิดพลาดซึ่งอาจนำไปสู่การตีความที่ไม่ถูกต้อง (ป.อ. ประยุตฺโต, 2565, หน้า 75-78) ผู้เผยแผ่ธรรมะมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะในยุคที่ข้อมูลสามารถเผยแพร่ได้อย่างรวดเร็วผ่านช่องทางออนไลน์ ผู้เผยแผ่ธรรมะควรมีความรู้และความเข้าใจในหลักธรรมอย่างลึกซึ้ง เพื่อที่จะสามารถชี้แจงและแก้ไขความเข้าใจผิดที่เกิดขึ้นในสังคมได้ การตรวจสอบความถูกต้องยังช่วยสร้างความเชื่อมั่นในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา และส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่สามารถนำธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (กมลวรรณ มนัสนันท์, 2566: 102-106)

ดังนั้น การเข้าถึงธรรมะของคนรุ่นใหม่ในยุคดิจิทัลมีผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบ การใช้สื่อออนไลน์ช่วยให้คำสอนของพุทธศาสนาสามารถเข้าถึงได้ง่าย ส่งเสริมความเข้าใจและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม แต่ในขณะเดียวกัน การนำเสนอผ่านสื่อออนไลน์อาจคลาดเคลื่อนหรือบิดเบือนจากหลักธรรมดั้งเดิม ทำให้เกิดความเข้าใจผิดและการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม ผู้เผยแผ่ธรรมะมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา เพื่อป้องกันการแพร่กระจายข้อมูลที่ผิดพลาด และสร้างความเชื่อมั่นในคำสอนที่ถูกต้องแก่คนรุ่นใหม่

แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโลกโซเชียลอย่างถูกต้อง

การรักษาความถูกต้องของคำสอนและเจตนารมณ์ของพุทธพจน์มีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคที่ข้อมูลแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว การตีความและการนำเสนอคำสอนในรูปแบบที่ถูกต้องเป็นสิ่งที่จำเป็น เพื่อป้องกันการบิดเบือนหรือการเข้าใจผิดที่อาจเกิดขึ้นในสังคม ผู้เผยแผ่ธรรมะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมอย่างลึกซึ้ง และต้องมีจริยธรรมในการนำเสนอ เพื่อให้คำสอนสามารถส่งผ่านไปยังผู้ฟังได้อย่างถูกต้องและตรงตามเจตนารมณ์ของพุทธพจน์ (กมลวรรณ มนัสนันท์, 2566: 120-124) การเลือกใช้เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้การนำเสนอข้อมูลสามารถเข้าถึงผู้คนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เทคโนโลยีต่างๆ เช่น สื่อสังคมออนไลน์และแพลตฟอร์มดิจิทัล สามารถช่วยให้คำสอนเข้าถึงกลุ่มคนรุ่นใหม่ได้ง่ายขึ้น การเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมยังช่วยให้การสื่อสารธรรมะมีความชัดเจนและตรงประเด็น รวมถึงลดความเสี่ยงของการบิดเบือนข้อมูล (สุชีพ ปุญญานุภาพ, 2565: 45-48) การเลือกใช้เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้สื่อสังคมออนไลน์สามารถสร้างความสนใจและกระตุ้นการเรียนรู้ในกลุ่มคนรุ่นใหม่ได้ดี การเลือกใช้สื่อที่มีความเหมาะสมยังช่วยให้การสื่อสารธรรมะมีความชัดเจน และลดความเสี่ยงในการบิดเบือนข้อมูล (ป.อ. ประยุตฺโต, 2566: 50-53) การเลือกใช้เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบัน เน้นว่าการใช้สื่อดิจิทัล เช่น โซเชียลมีเดีย จะช่วยให้เข้าถึงผู้คนได้หลากหลายและรวดเร็วยิ่งขึ้น ความสำคัญของการเลือกใช้เทคโนโลยีที่ไม่เพียงแค่ตอบสนองต่อการเข้าถึงข้อมูล แต่ยังช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างความเข้าใจในหลักธรรม (กมลวรรณ มนัสนันท์, 2565: 67-70)

การรักษาความถูกต้องของคำสอนและเจตนารมณ์ของพุทธพจน์มีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคที่ข้อมูลแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว ผู้เผยแผ่ธรรมะควรมีความรู้ลึกซึ้งและจริยธรรมในการนำเสนอ เพื่อป้องกันการบิดเบือนและความเข้าใจผิด การเลือกใช้เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสม เช่น สื่อสังคมออนไลน์ ช่วยให้การเผยแผ่ธรรมะมีประสิทธิภาพมากขึ้น เข้าถึงคนรุ่นใหม่ได้ง่ายและรวดเร็ว ทั้งนี้ยังช่วยลดความเสี่ยงในการบิดเบือนข้อมูล และเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักธรรม

บทสรุป

การสำรวจและวิเคราะห์การตีความพุทธพจน์ในยุคดิจิทัลผ่านสื่อโซเชียล เช่น Facebook, YouTube, และ Instagram โดยเปรียบเทียบกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอดีตที่เน้นการถ่ายทอดคำสอนผ่านการบรรยายธรรมะในวัดและการท่องจำ เพื่อรักษาความถูกต้องของคำสอน ในยุคดิจิทัล การเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้เปลี่ยนไป โดยใช้สื่อดิจิทัลที่สามารถเข้าถึงผู้คนได้รวดเร็วขึ้น อย่างไรก็ตาม การตีความพุทธพจน์ในบริบทของโซเชียลมีเดียที่เน้นความกระชับ อาจนำไปสู่การบิดเบือนเนื้อหาและการสื่อสารที่ไม่ครบถ้วนจากหลักธรรมดั้งเดิม ความท้าทายในยุคดิจิทัลคือการรักษาความถูกต้องของคำสอนผ่านการตีความที่ลึกซึ้งและเหมาะสมกับบริบท การสื่อสารควรคำนึงถึงความรู้เชิงลึกและหลีกเลี่ยงการบิดเบือน แม้สื่อโซเชียลจะเปิดโอกาสในการเผยแผ่ธรรมะในวงกว้างและเข้าถึงคนรุ่นใหม่ แต่ความเสี่ยงของการตีความผิดพลาดก็เพิ่มขึ้น ผู้เผยแผ่ธรรมะควรมีความรู้ลึกซึ้งและจริยธรรมในการนำเสนอ เพื่อป้องกันการบิดเบือนและความเข้าใจผิด

การปรับตัวของหลักธรรมให้เข้ากับปัญหาสังคมปัจจุบัน เช่น การดูแลสุขภาพจิตและการใช้ชีวิตอย่างมีสติ แต่การตีความต้องรักษาความสมบูรณ์ของหลักธรรมดั้งเดิม เพื่อคงความหมายที่แท้จริงของพุทธพจน์ในยุคที่ข้อมูลแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว โดยมีข้อสังเกตที่สำคัญ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงในกระบวนการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

อดีต: การเผยแผ่เน้นการบรรยายธรรมะ การเทศนาสอนในวัด และการถ่ายทอดคำสอนแบบปากต่อปากผ่านพระสงฆ์

ปัจจุบัน: ใช้สื่อดิจิทัล เช่น Facebook, YouTube, และ Instagram เพื่อเข้าถึงผู้คนได้รวดเร็วขึ้น

2. ความเสี่ยงและความท้าทาย

การสื่อสารที่สั้นเกินไปอาจทำให้ขาดความเข้าใจในบริบทของคำสอนดั้งเดิม

การตีความที่ไม่ถูกต้องหรือเน้นความบันเทิงมากเกินไปอาจบิดเบือนหลักธรรม

3. ความสำคัญของการรักษาความถูกต้อง

ผู้เผยแผ่ควรมีความรู้เชิงลึกและความเข้าใจในบริบทของคำสอนเพื่อหลีกเลี่ยงการตีความที่ผิดพลาด

การเลือกใช้เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญในการเข้าถึงคนรุ่นใหม่และลดความเสี่ยงในการบิดเบือนข้อมูล

4. การประยุกต์ใช้คำสอนในสังคมปัจจุบัน

คำสอนพุทธสามารถช่วยแก้ไขปัญหาสังคมสมัยใหม่ เช่น การดูแลสุขภาพจิต การใช้ชีวิตอย่างมีสติ และการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

เอกสารอ้างอิง

กมลวรรณ มนัสนันท์. (2565). *การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล: การเลือกใช้เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสม.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กมลวรรณ มนัสนันท์. (2566). *การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล: บทบาทและความท้าทาย.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ณัฐวุฒิ อุดมปัญญาวิทย์. (2562). *การตีความพุทธพจน์ในยุคดิจิทัล: ความท้าทายและโอกาส.* กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยทางศาสนา,

ป.อ. ประยุตฺโต. (2565). *การรักษาความถูกต้องและเจตนารมณ์ของพุทธพจน์ในยุคปัจจุบัน.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ป.อ. ประยุตฺโต. (2566). *การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล: การเลือกใช้เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสม.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,

ปกรณ์ วิชญาคม. (2563). *การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล: แนวทางและปัญหา.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,

พระครูสังฆรักษ์พิทยา ญาณธโร. (2561). *การเผยแผ่พุทธศาสนาในยุคดิจิทัล.* กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2554). *พุทธธรรม: ฉบับปรับปรุงและเพิ่มเติม.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุจินต์ บริหารวนเขตต์. (2560). *การเผยแผ่พุทธศาสนาในยุคดิจิทัล.* กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์บ้านธรรมะ.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2564). *การตีความคำสอนและเจตนารมณ์ของพุทธพจน์ในยุคปัจจุบัน.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2521). *ประวัติการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศไทย.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

สุมินทร์ นวพงษ์. (2562). *พุทธศาสนาในโลกปัจจุบัน: ปัญหาและแนวโน้ม.* เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.